C/2025/3194

2025.7.2.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye

Az EGSZB ajánlásai az európai szemeszter 2024–2025-ös ciklusának keretében megfogalmazott reform- és beruházási javaslatokról

(saját kezdeményezésű vélemény)

(C/2025/3194)

Előadók: **Konstantinos DIAMANTOUROS**
Javier DOZ ORRIT
Luca JAHIER

Tanácsadó:	Olivier Cédric VAUZELLE (az előadó felkérésére)
Közgyűlési határozat:	2024.7.11.
Jogalap:	Eljárási szabályzat, 52. cikk (2) bekezdés
Elfogadás a szekcióülésen:	2025.4.15.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2025.4.30.
Plenáris ülésszak száma:	596.
A szavazás eredménye: (mellette/ ellene/tartózkodott)	152/0/2

1. Következtetések és ajánlások

Az EU-nak a kül-, biztonság- és védelempolitika területén egyszerre kell szembenéznie olyan hatalmas geopolitikai kihívásokkal, mint Oroszország Ukrajnával szembeni agressziója, az új amerikai kormányzatnak a kereskedelemmel, a NATO-val, a területi ambíciókkal és más kérdésekkel kapcsolatos nyilatkozatai és intézkedései, valamint a Közel-Keleten zajló konfliktusok. Ezzel egyidejűleg az EU-nak jelentősen javítania kell gazdasága termelékenységét és versenyképességét, miközben el kell érnie a zöld megállapodás célkitűzéseit, és a szociális jogok európai pillérén keresztül erősítenie kell a társadalmi kohéziót. E kihívások kezeléséhez erős politikai és polgári támogatásra, a szervezett civil társadalom aktív részvételére, jó kormányzásra, nagyobb egységre és integrációra, valamint a demokratikus értékek és az emberi jogok következetes védelmére van szükség, a határainkon belül és kívül egyaránt. Az EGSZB úgy véli, hogy mindezeken a területeken jól meghatározott célokat kell elérni a lehető legtöbb – állami és magán, nemzeti és európai – pénzügyi forrás mozgósításával. Ez magában foglalja az európai közjavak előtérbe helyezését, valamint az összes rendelkezésre álló költségvetési és pénzügyi eszköz megerősítését, illetve szükség esetén újak létrehozását.

1.1. *A tagállami reform- és beruházási intézkedések, különösen a 2024. évi országspecifikus ajánlásokon alapuló intézkedések*

Az EGSZB:

1.1.1. elismeri, hogy az országspecifikus ajánlások országonként eltérő jelentőséggel bírnak a tagállamok nemzeti kihívásainak kezelésében, és arra kéri az Európai Bizottságot, hogy fogalmazzon meg testre szabottabb ajánlásokat a pénzügyi stabilitást szolgáló szilárd költségvetési politikákra, a hosszú távú fenntartható növekedésre és versenyképességre, az alapvető fontosságú közszolgáltatásokra, általános érdekű szolgáltatásokra és szociálpolitikai intézkedésekre fordított közkiadásokra, valamint a digitális és zöld átállásra vonatkozóan. Az EGSZB arra is kéri a kormányokat, hogy hatékonyabban hajtsák végre a javasolt beruházásokat és reformokat;

1.1.2. kéri az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy az országspecifikus ajánlásokban említett fenntartható fejlődési célokkal kapcsolatos szisztematikus kommunikációt és figyelemfelkeltést fokozzák, amikor a beruházási és reformjavaslatokat konkrét cselekvésekké és intézkedésekké alakítják;

1.1.3. megismétli arra irányuló felhívását, hogy európai szinten hozzanak létre egy strukturált konzultációs folyamatot, amely összehangoltabb és átláthatóbb formalizált konzultációs eljárásokat foglal magában;

1.1.4. hangsúlyozza, hogy az Európai Bizottságnak folytatnia kell a strukturális párbeszédet a nemzeti szintű szociális partnerekkel és a civil társadalmi szervezetekkel. Az Európai Bizottságnak meg kellene követelnie a tagállamoktól, hogy adjanak összefoglalót az érdekelt felekkel folytatott konzultációkról;

1.1.5. szorgalmazza, hogy a partnerség megreformált elvét építsék be az európai szemeszterbe ([1]).

1.2. ***A középtávú költségvetési-strukturális tervek és az új uniós gazdasági kormányzási keret***

1.2.1. Az EGSZB ezért arra kéri az Európai Bizottságot, hogy uniós rendeletben dolgozzon ki egyértelmű és harmonizált iránymutatást arra vonatkozóan, hogy miként lehet kötelező, rendszerszintű, strukturális és érdemi módon bevonni az érdekelt feleket. Ez az iránymutatás lehetővé tenné egy formális konzultációs folyamat kidolgozását, amelyet később nemzeti szinten szabályoznak. Az Európai Bizottságnak a nemzeti terv jóváhagyási feltételévé kellene tennie az érdekelt felek minőségi bevonását.

1.2.2. Alaposabban meg kell vizsgálni azt a módszert, amellyel az Európai Bizottság értékeli a tagállamok középtávú költségvetési-strukturális terveit, annak biztosítása érdekében, hogy amikor a tagállamok a kiigazítási időszak négyről hét évre történő meghosszabbítását kérik, valóban megfeleljenek a szükséges új beruházások és reformok követelményének.

1.3. ***A nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervekben előírt reformok és beruházások végrehajtása***

Az EGSZB

1.3.1. úgy véli, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz jelenleg kulcsszerepet játszik a beruházások és a reformok támogatásában. Mindazonáltal még számos kérdést meg kell oldani az eszköz végrehajtásával kapcsolatban, még mielőtt az eszköz lezárul;

1.3.2. késedelmek megszüntetése érdekében kéri a koordináció, a tervezés és a források elosztásának javítását, valamint szorgalmazza a folyamatok észszerűsítését. Az EGSZB arra is kéri a tagállamokat, hogy a projektirányítás és az adminisztratív folyamatok javítása érdekében biztosítsanak hozzáférést a képzésekhez az adminisztratív személyzet számára, és biztosítsák a kapacitásépítést. Az EGSZB ([2]) hangsúlyozta azt is, hogy jobb, időszerű és következetes tájékoztatásra van szükség a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek terén elért eredményekről.

([1]) Az Európai Szociális Alap által a szociális partnereknek nyújtott támogatás a 2007–2013-as időszakban, Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1060 rendelete (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízumpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról (HL L 231., 2021.6.30., 159. o.)., az EGSZB „A 2027 utáni kohéziós politika eredményorientáltságának fokozása – kihívások, kockázatok és lehetőségek" című feltáró véleménye (HL C, C/2025/2028, 2025.4.30., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2018/oj) és értékelő jelentés: A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz félidős értékelése a magatartási kódexről és az érdekelt felekkel folytatott megbeszélésekről a CEMR konferenciáján, amelyet a „Legmagasabb szintű döntések – Helyi következmények: Az európai szemeszter magyarázata" című CEMR-dokumentum közzététele kapcsán tartottak 2024. december 2-án.

([2]) Az EGSZB értékelő jelentése – *A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz félidős értékelése*.

1.3.3. ragaszkodik ahhoz, hogy a pénzeszközök végső kedvezményezettjei tekintetében biztosítani kell az átláthatóságot, és arra kéri az Európai Bizottságot és a nemzeti kormányokat, hogy egyszerűsítsék az eljárásokat, csökkentsék a bürokráciát, és nyújtsanak támogatást annak biztosításához, hogy a terveket hatékonyan és időben hajtsák végre ([3]);

1.3.4. kéri, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközről szóló következő éves jelentésben készítsenek tematikus elemzést a szociális partnerek, a civil társadalmi szervezetek, a nemzeti parlamentek, valamint a helyi és regionális önkormányzatok bevonásáról ([4]);

1.3.5. kéri, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz pénzeszközeinek felhasználására vonatkozó határidőt legalább a következő, 2028-as többéves pénzügyi keretig hosszabbítsák meg, amennyiben egyértelművé válik, hogy a meghosszabbítás elmulasztása a pénzeszközök elvesztéséhez vezetne ([5]);

1.3.6. hangsúlyozza, hogy tisztázni kell a mérföldkövek és célok meghatározását, és garantálni kell a tagállamok által szolgáltatott információk megbízhatóságát ([6]). Az EGSZB hangsúlyozza, hogy nagyobb figyelmet kell fordítani a határokon átnyúló projektek tervezésére.

1.4. *A jelenlegi és jövőbeli kihívások leküzdéséhez szükséges beruházási igények*

1.4.1. Az EGSZB úgy véli, hogy az EU finanszírozási kapacitásának a Draghi-jelentésben javasolt megerősítéséhez sokkal többre lenne szükség, mint az egyes tagállamokban meglévő költségvetési mozgástér, valamint a jelenlegi többéves pénzügyi keret volumene és szerkezete. Az EGSZB megismétli, hogy létre kell hozni egy, a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzel megegyező méretű stratégiai beruházási alapot ([7]), amely a kiemelt európai szakpolitikai prioritásokkal összhangban elsőbbséget ad az európai közjavak és a nemzeti beruházások finanszírozásának. Az újonnan létrehozott InvestAI kezdeményezés és a bejelentett jövőbeli Versenyképességi Alap egy erősebb és következetesebb többéves pénzügyi keret részeként előrelépést jelent ezen a területen. Az EGSZB ugyanakkor hangsúlyozza, hogy a tőkepiaci unió (amelyet nemrégiben „megtakarítási és beruházási unióvá" neveztek át) kiteljesítése révén mielőbb meg kell indítani a magánmegtakarítások tömeges mobilizálását, és növelni kell az EBB pénzügyi kapacitását.

1.5. *Felülvizsgált és erősebb európai szemeszter*

1.5.1. Az európai szemeszter az EU gazdasági kormányzásának és a tagállamokkal folytatott koordinációnak egy szilárd és jól bevált eszközévé vált, és továbbfejlesztése jelenleg is folyik. A felülvizsgált uniós gazdasági kormányzási keret hatálybalépése, a versenyképességi koordinációs eszköz és a szemeszter közötti, már bejelentett kapcsolatok, valamint a szemeszter és a következő többéves pénzügyi keret – és legalább a jövőbeli Kohéziós Alap egy része – közötti lehetséges kapcsolatokra vonatkozó eredeti javaslat mind az e területen elért előrelépéseket jelzik. A 2025-ös éves fenntartható növekedési stratégia 2024. decemberi törléséhez hasonlóan ezek mind rámutatnak arra, hogy e folyamatnak alapos korszerűsítésen kell átesnie.

1.5.2. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy sürgősen vizsgálja felül a szemeszter szerkezetét és időbeli ütemezését, hogy az átláthatóság érdekében biztosítsa annak összekapcsolódását a versenyképességi koordinációs eszközzel, és hogy tegye lehetővé, hogy valamennyi érintett szereplő (uniós intézmények, nemzeti kormányok, parlamentek, helyi önkormányzatok, szociális partnerek és civil társadalmi szervezetek) készen álljon arra, hogy teljes mértékben betöltse szerepét az európai szemeszter folyamatában.

([3]) Európai Számvevőszék – Az Európai Bizottság 2023. évi mentesítése: Valdis Dombrovskis és Paolo Gentiloni biztosok meghallgatása a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközről (Költségvetési Ellenőrző Bizottság – Európai Parlament – 2024. november 12.) [1] Európai Parlament – A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz 100 legnagyobb kedvezményezettje.

([4]) A Régiók Bizottságának *a Covid19-világjárvány utáni helyreállítást célzó európai terv (Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz) félidős értékeléséről* szóló, 2024 októberében elfogadott ECON-VII/037. számú véleményével összhangban (HL C, C/2024/7057, 2024.12.4., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7057/oj).

([5]) A Régiók Bizottságának *a Covid19-világjárvány utáni európai helyreállítási terv (Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz) félidős értékeléséről* szóló, 2024 októberében elfogadott ECON–VII/037. számú véleményével összhangban (HL C, C/2024/7057, 2024.12.4., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7057/oj).

([6]) Európai Számvevőszék – Az Európai Bizottság 2023. évi mentesítése: Valdis Dombrovskis és Paolo Gentiloni biztosok meghallgatása a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközről (Költségvetési Ellenőrző Bizottság – Európai Parlament – 2024. november 12.) [1] Európai Parlament – A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz 100 legnagyobb kedvezményezettje.

([7]) Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A gazdasági rezilienciát és a fenntartható versenyképességet szolgáló uniós beruházási alap (saját kezdeményezésű vélemény) (HL C, C/2024/6862, 2024.11.28., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6862/oj).

1.5.3. Az EGSZB azt javasolja, hogy egy átfogóbb kép kialakítása érdekében az Európai Bizottság az európai szemeszter keretében a jólléti gazdaság megközelítéséhez elválaszthatatlanul kapcsolódó mutatókat használjon az egyes tagállamok helyzetének értékelése.

2. **Bevezetés**

2.1.1. Ez a saját kezdeményezésű vélemény a tájékoztató jelentéssel együtt egy csomag részét képezi, és az EGSZB „Európai szemeszter" ad hoc csoportjának munkáját folytatja: konzultál az európai szemeszter kiemelt témáiról az uniós tagállamok nemzeti gazdasági és szociális tanácsaival, szociális partnereivel és civil szervezeteivel. Ez a vélemény kiegészíti a tájékoztató jelentést, amely összegyűjti a tagállami szociális partnerek és civil társadalmi szervezetek véleményét a nemzeti reform- és beruházási javaslatokról és azok végrehajtásáról (az európai szemeszter 2024–2025-ös ciklusa), mégpedig úgy, hogy az érdekelt felekkel folytatott konzultációnak a jelentésben bemutatott eredményei alapján beemeli az EGSZB szakpolitikai ajánlásait, következtetéseit és szakpolitikai javaslatait.

2.1.2. Ezen eljárásnak köszönhetően az EGSZB folytatja a fokozottabb részvételen alapuló, nagyobb nemzeti szintű felelősségvállalással és a szervezett civil társadalom szorosabb bevonásával működő európai szemeszter és gazdasági kormányzási keret előmozdítására irányuló munkáját. A széles körű részvétel támogatja a tényeken alapuló döntéshozatalt és a demokratikus legitimitást, valamint növeli az átalakulást hozó szakpolitikák és a rendszerszintű változások társadalmi támogatottságát.

3. **Háttér**

3.1.1. Ez a saját kezdeményezésű vélemény először is a tagállamok reformjaira és beruházási intézkedéseire összpontosít, különösen a 2024-es országspecifikus ajánlásokon alapuló reformokra és azok végrehajtására. Az európai szemeszter 2024. tavaszi csomagjának részeként az Európai Bizottság júniusban javaslatot tett a 2024. évi országspecifikus ajánlások tervezetére, amelyet a Tanács 2024 júliusában kisebb módosításokkal elfogadott. Ezek az országspecifikus ajánlások a következőképpen állnak össze: i) ajánlás a költségvetési politikáról (1. országspecifikus ajánlás); ii) ajánlás a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és a kohéziós politikai programok végrehajtásáról ([8]) (2. országspecifikus ajánlás); iii) a 3. és 4. országspecifikus ajánlás, amelyek további fennmaradó szakpolitikai prioritásokra vagy tagállami sajátosságokra vonatkoznak. A 3. és a 4. országspecifikus ajánlás keretében kiadott ajánlások mintegy kétharmada olyan szakpolitikákra vonatkozott, amelyek célja a munkaerőpiacok megerősítése az oktatás és a készségekbe történő beruházás révén, a zöld átállás és az energiával kapcsolatos egyéb szakpolitikai intézkedések előmozdítása, valamint a fennmaradó versenyképességi kérdések kezelése. Másodszor, ez a saját kezdeményezésű vélemény a középtávú költségvetési-strukturális tervekre összpontosít, amelyek az új gazdasági kormányzási keret központi elemét képezik ([9]). Ezekben a tervekben a tagállamok meghatározzák költségvetési céljaikat, kiemelt reformjaikat és beruházásaikat ([10]), valamint a költségvetési kiigazítási időszak során esetlegesen felmerülő makrogazdasági egyensúlyhiány kezelésére szolgáló intézkedéseket.

3.1.2. E tekintetben az EGSZB állandó és strukturált eljárásokat szorgalmaz a szociális partnerekkel és a civil társadalmi szervezetekkel a nemzeti tervek kidolgozása során folytatandó konzultációra ([11]). Emellett az új gazdasági kormányzási keretről szóló rendelet ([12]) 11. cikke arra ösztönzi a tagállamokat, hogy a tervek kidolgozása során a nemzeti jogi keretekkel összhangban konzultáljanak a szociális partnerekkel, a regionális hatóságokkal, a civil társadalmi szervezetekkel és más érintett nemzeti érdekelt felekkel. Az európai szemeszter 2025. évi ciklusa tekintetében – figyelemmel arra, hogy a nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervek első csoportjának elkészítéséhez rövid időkeret áll rendelkezésre – a tagállamok lefolytathatták ezeket a konzultációkat, de nem voltak kötelesek megtenni ezt. Minden jövőbeli terv kidolgozásához konzultálniuk kell a nemzeti érdekelt felekkel, bár a konzultációkra vonatkozóan nem határoztak meg minőségi kritériumokat. Harmadszor és végezetül ez a saját kezdeményezésű vélemény a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervekben ([13]) előírt reformok és beruházások végrehajtása terén elért eredményeket vizsgálja.

([8]) Inforegio – Új kohéziós politika.

([9]) A Bizottság közleménye – *2025. évi európai szemeszter: működésbe lép az új gazdasági kormányzási keret* (2024. november 26.).

([10]) Az európai szemeszter keretében azonosított fő kihívásoknak és az EU közös prioritásainak egyaránt megfelelő reformok és beruházások.

([11]) Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a gazdaságpolitikák hatékony összehangolásáról és a többoldalú költségvetési felügyeletről, valamint az 1466/97/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (COM(2023) 240 final – 2023/0138 (COD)) – Javaslat tanácsi rendeletre a túlzott hiány esetén követendő eljárás végrehajtásának felgyorsításáról és pontosításáról szóló 1467/97/EK rendelet módosításáról (COM(2023) 241 final – 2023/0137 (CNS)) – Javaslat tanácsi irányelvre a tagállamok költségvetési keretrendszerére vonatkozó követelményekről szóló 2011/85/EU tanácsi irányelv módosításáról (COM(2023) 242 final – 2023/0136 (NLE)) (HL C, C/2023/880, 2023.12.8., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/880/oj).

([12]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1263 rendelete (2024. április 29.) a gazdaságpolitikák hatékony összehangolásáról és a többoldalú költségvetési felügyeletről, valamint az 1466/97/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L, 2024/1263, 2024.4.30., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([13]) Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz – Európai Bizottság.

4. **Általános megjegyzések**

4.1. ***A tagállami reform- és beruházási intézkedések, különösen a 2024. évi országspecifikus ajánlásokon alapuló intézkedések és ezen intézkedések végrehajtása***

4.1.1. Az országspecifikus ajánlások relevanciája a nemzeti kihívások kezelésében tagállamonként eltérő, és az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy fordítson különös figyelmet azokra a testreszabott ajánlásokra, amelyek a pénzügyi stabilitásra és a hosszú távú növekedésre irányuló megalapozott költségvetési politikákat, a közkiadásokat, a közszolgáltatások és általános érdekű szolgáltatások fenntarthatóságát, a jobb intézményi koordinációt, a szociálpolitikai intézkedések javítását (különösen az egészségügy, a készségfejlesztés, az egyenlőtlenségek és a befogadás területén), valamint a digitális és zöld átállást (különösen a környezetvédelmi célkitűzéseknek a közpolitikákba való integrálását) érintik. E reformok és átállások támogatása érdekében az adózásra is hangsúlyt kell fektetni. Az EGSZB kéri, hogy kezeljék prioritásként a jelenlegi gazdasági kihívásokat, például a lakhatást, a szociális védelmet, a megélhetési költségeket és az energiaköltségeket, valamint az EU versenyképességét aláásó strukturális kérdéseket, például a túlzott szabályozást és a hosszadalmas engedélyezési eljárásokat. Az EGSZB arra is kéri a nemzeti kormányokat, hogy a hosszú távú stratégiai tervezésen keresztül hatékonyabban és módszeresebben hajtsák végre az ezekben az országspecifikus ajánlásokban javasolt beruházásokat és reformokat.

4.1.2. Az EGSZB megjegyzi, hogy a tagállamok között különbségek vannak a tekintetben, hogy a fenntartható fejlődési célokat hogyan építik be az országspecifikus ajánlásokba, és arra kéri az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy intenzívebben folytassák az e célkitűzésekkel kapcsolatos szisztematikus kommunikációt és figyelemfelhívást, amikor a beruházási és reformjavaslatokat konkrét fellépésekbe és intézkedésekbe ültetik át. A fenntartható fejlődési célok nyilvánosság általi jobb megértése kiemelkedő lehetőségeket teremtene a fenntartható fejlődés holisztikus megközelítésének biztosítására. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy meg kell reformálni az európai szemesztert annak érdekében, hogy jobban irányítsa és támogassa például az európai zöld megállapodásban, a szociális jogok európai pillérében és az ENSZ 2024 szeptemberében elfogadott jövőt szolgáló paktumában ([14]) meghatározott uniós célok és célértékek megvalósítását, valamint hogy fellendítse az EU jelenleg alacsony szintű versenyképességét. Az EGSZB egyetért azzal, hogy a fenntartható fejlődési célok megvalósítására vonatkozó átfogó célkitűzések és egyértelmű és ambiciózus célok lehetővé tennék annak értékelését az európai szemeszter keretében, hogy a meglévő szakpolitikai intézkedések és beruházások eredményesek-e, és a helyes irányba történő előrelépéshez vezetnek-e, illetve hogy szükség van-e további reformokra és beruházásokra, amelyeket ezt követően az európai szemeszter folyamata ajánlásként megfogalmazhat ([15]). Az EGSZB ezért úgy véli, hogy újra kell gondolni az európai szemeszterre alkalmazott jelenlegi hiányelemzési megközelítést.

4.1.3. A szociális partnerekkel és a civil társadalmi szervezetekkel folytatott konzultáció általános célja, hogy az elkövetkező években döntéseket hozzon a szociális és gazdaságpolitika irányáról. Az európai szemeszter keretében általában azokat a témákat vitatják meg, amelyek a szervezett civil társadalom szempontjából a legrelevánsabbak. Egyrészt a nemzeti érdekelt felek közreműködhetnek szakértelmükkel, másrészt fontos intézkedéseket is javasolhatnak. Jelenleg sok olyan részvételi mechanizmus van, amelyek ugyan léteznek, de hiányzik belőlük a valódi párbeszéd, és gyakran előfordul, hogy nem követik nyomon a felvetett kérdéseket, ami csalódottsághoz vezet. Az EGSZB megismétli arra irányuló felhívását, hogy európai szinten hozzanak létre egy strukturált konzultációs folyamatot, amely összehangoltabb és átláthatóbb formalizált konzultációs eljárásokat foglal magában. Ezen eljárás célja annak biztosítása, hogy a szociális partnereket és a civil társadalmi szervezeteket rendszerszinten, valamint gyorsabb, érdemibb és hatékonyabb módon vonják be a döntéshozatali folyamatba. Biztosítania kell azt is, hogy konzultáljanak az érdekelt felekkel észrevételeik felhasználásáról és a döntések meghozatalának okairól.

4.1.4. Ugyanakkor az Európai Bizottságnak folytatnia kellene a strukturális párbeszédet a nemzeti szintű szociális partnerekkel és a civil társadalmi szervezetekkel. Az Európai Bizottságnak meg kellene követelnie a tagállamoktól, hogy adjanak részletes összefoglalót az érdekelt felekkel folytatott konzultációkról. Végezetül pedig az EGSZB szorgalmazza, hogy a partnerség megreformált elvét építsék be az európai szemeszterbe ([16]).

([14]) https://www.un.org/en/summit-of-the-future/pact-for-the-future.

([15]) A European Agenda To Navigate Uncertain Times – How to steer the EU towards wellbeing for all now and in the future – MERGE (mergeproject.eu).

([16]) Az Európai Szociális Alap által a szociális partnereknek nyújtott támogatás a 2007–2013-as időszakban, (EU) 2021/1060 rendelet, az EGSZB „A 2027 utáni kohéziós politika eredményorientáltságának fokozása – kihívások, kockázatok és lehetőségek” című feltáró véleménye (HL C, C/2025/2028, 2025.4.30., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2018/oj) és értékelő jelentés: A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz félidős értékelése a magatartási kódexről és az érdekelt felekkel folytatott megbeszélésekről a CEMR konferenciáján, amelyet a „Legmagasabb szintű döntések – Helyi következmények: Az európai szemeszter magyarázata” című CEMR-dokumentum közzététele kapcsán tartottak 2024. december 2-án.

4.2. ***A középtávú költségvetési-strukturális tervek és az új uniós gazdasági kormányzási keret***

4.2.1. Ami a jelenlegi tervek tartalmát illeti, összességében továbbra is kétségek merülnek fel azzal kapcsolatban, hogy a javasolt intézkedések elegendőek-e a tagállamok előtt álló kihívások, például a kettős átállás, az innováció és a fenntartható versenyképesség, továbbá a biztonsági és védelmi, a stratégiai autonómiát illető, a demográfiai, energetikai, infrastrukturális, szociális védelmi, valamint a társadalmi kohézióval és a gondozási szolgáltatásokkal kapcsolatos geopolitikai és strukturális kihívások kezeléséhez. Emellett a Letta-jelentés ([17]) és a Draghi-jelentés főbb következtetéseinek az Európai Bizottság új munkaprogramjára gyakorolt hatása az EGSZB véleménye szerint lehetővé tenné a nemzeti költségvetési és strukturális tervek bizonyos tartalmi módosításait, feltéve, hogy tiszteletben tartják az államháztartás közép- és hosszú távú fenntarthatóságát garantáló makrogazdasági paramétereket.

4.2.2. Azon felhívása ellenére, hogy a szervezett civil társadalom képviselői kapjanak garantált szerepet a középtávú költségvetési-strukturális tervekbe foglalandó gazdaság-, foglalkoztatás- és szociálpolitikák kialakításában és végrehajtásában ([18]), az EGSZB megállapította, hogy sok tagállamban az érdekelt felek nem ismerhették meg a nemzeti terv tartalmát, mielőtt azt az Európai Bizottságnak benyújtották volna, vagy mielőtt az Európai Bizottság elküldte volna e tervek értékelését. Ez annak ellenére történt így, hogy a tervek rögzítik a tagállamok gazdaság- és költségvetési politikáit, valamint a következő négy-hét évre szóló kiemelt reformokat és beruházásokat. A nemzeti érdekelt felek közreműködhetnek szakértelmükkel, és olyan megfelelő intézkedéseket is javasolhatnak, amelyek tükrözik a helyi valóságot. A helyzet annál is inkább kedvezőtlen, mivel a tervekben foglalt kötelezettségvállalásokkal kapcsolatos nemzeti felelősségvállalás, amely az egyik olyan tényező, amely nagy valószínűséggel biztosítja a végrehajtásukat, csak akkor érhető el, ha a politikai és társadalmi szereplők formális konzultációs folyamatok keretében részt tudtak venni azok kidolgozásában. Ezt az általános mentesítési rendelkezés aktiválása esetén biztosítani kell.

4.2.3. Ugyanezek az érdekelt felek és az EGSZB ezért ismételten felkérik az Európai Bizottságot, hogy dolgozzon ki egy uniós rendeletet arról, hogy miként lehet bevonni a szociális partnereket és a civil társadalmi szervezeteket az európai szemeszter folyamatába és az uniós gazdasági kormányzási keretbe. Ez a rendelet meghatározná a részvételi folyamat azon alapelveit és jellemzőit, amelyeket a tagállamok eljárásai során tiszteletben kell tartani ([19]).

4.3. ***A nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervekben előírt reformok és beruházások végrehajtása***

4.3.1. Számos érdekelt fél kételkedik abban, hogy a nemzeti kormányok képesek lesznek-e 2026. augusztus 31-ig teljes mértékben vagy megfelelően felhasználni az a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz forrásait. Fennáll annak a kockázata, hogy a megfelelő forrásokat nem hatékonyan használják fel, ami hátrányosan érinti a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz támogatásával végrehajtott projektek és műveletek minőségét és eredményességét. Fennáll annak a kockázata, hogy jelentős források vesznek el, ha a kormányok nem gyorsítják fel a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekben előírt reformok és beruházások végrehajtását. Bár történt előrelépés a források felhasználása és a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek végrehajtása terén, további sürgős lépéseket kell tenni ennek felgyorsítására. Mindez főként az elégtelen nemzeti és helyi igazgatási kapacitásnak, a hatékonyság hiányának, az átláthatósági problémáknak, az irányítási problémáknak, valamint a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtása során a tervezés és megfelelő erőforrások hiányának tudható be. A végrehajtás késedelmének más okait is azonosították, például a magánszektor kezdeményezéseinek elmaradását, az irreális határidőket és a kormányzati szervek közötti széttagolt koordinációt, azt, hogy a kis projektek nem képesek elegendő forrást bevonni, továbbá az erőforrások hiányát és a merev határidőket, amelyek a bürokratikus eljárások miatti késedelmekhez vezetnek, a reformok nem megfelelő előkészítését, az érdekelt felekkel folytatott konzultáció elmaradását, ami a reformok nem megfelelő előkészítéséhez vezetett, a projektek végrehajtására vonatkozó ütemtervek hiányát, valamint a jogalkotási javaslatok és a közbeszerzési eljárások hosszadalmas előkészítésének betudható késedelmeket.

([17]) Enrico Letta – Much more than a market (2024. április).

([18]) Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a gazdaságpolitikák hatékony összehangolásáról és a többoldalú költségvetési felügyeletről, valamint az 1466/97/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (COM(2023) 240 final – 2023/0138 (COD)) – Javaslat tanácsi rendeletre a túlzott hiány esetén követendő eljárás végrehajtásának felgyorsításáról és pontosításáról szóló 1467/97/EK rendelet módosításáról (COM(2023) 241 final – 2023/0137 (CNS)) – Javaslat tanácsi irányelvre a tagállamok költségvetési keretrendszerére vonatkozó követelményekről szóló 2011/85/EU tanácsi irányelv módosításáról (COM(2023) 242 final – 2023/0136 (NLE)) (HL C, C/2023/880, 2023.12.8., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/880/oj).

([19]) Az EGSZB véleményei: Reform- és beruházási javaslatok és végrehajtásuk a tagállamokban – mi a szervezett civil társadalom véleménye? (Az európai szemeszter 2023–2024-es ciklusa), HL C, C/2024/4054, 2024.7.12., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4054/oj; *Az EGSZB ajánlásai az európai szemeszter alapvető megreformálására vonatkozóan* (HL C 228., 2023.6.29., 1. o.); valamint *A jövő kihívásainak megfelelő új gazdaságkormányzási szabályok* (HL C, C/2023/880, 2023.12.8., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/880/oj).

4.3.2. Ezért alapvető fontosságú, hogy valamennyi szociális és gazdasági partnerrel konzultáljanak és meghallgassák őket, valamint hogy teljes körű nyilvános tájékoztatást és megfelelő kommunikációt biztosítsanak. Az EGSZB a késedelmek leküzdése érdekében jobb koordinációt, tervezést és erőforrás-elosztást sürget, és az eljárások észszerűsítését szorgalmazza, beleértve a szükségtelen dokumentáció csökkentését és a digitális megoldások alkalmazását. Az EGSZB arra is kéri a tagállamokat, hogy a projektirányítás és az adminisztratív folyamatok javítása érdekében biztosítsanak hozzáférést a képzésekhez az adminisztratív személyzet számára, és biztosítsák a kapacitásépítést. Az EGSZB ([20]) hangsúlyozta azt is, hogy jobb, időszerű és következetes tájékoztatásra van szükség a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek terén elért eredményekről;

4.3.3. Az EGSZB ragaszkodik ahhoz, hogy a pénzeszközök végső kedvezményezettjei tekintetében biztosítani kell az átláthatóságot, és arra kérte az Európai Bizottságot és a nemzeti kormányokat, hogy egyszerűsítsék az eljárásokat, csökkentsék a bürokráciát, és nyújtsanak támogatást annak biztosításához, hogy a terveket hatékonyan és időben hajtsák végre. A végső kedvezményezettek tekintetében a jövőben nagyobb átláthatóságot tart szükségesnek ([21]). A tagállamok több mint 100 fő kedvezményezettet tettek közzé, és egyes esetekben a 10 legnagyobb kedvezményezett a közszférában működik ([22]). A nagyobb átláthatóság lehetővé tenné, hogy megismerjük a helyreállítási és rezilienciaépítési tervből nyújtott források kedvezményezettjeinek teljes listáját. Az Európai Bizottságnak meg kellene változtatnia a fogalommeghatározást, amely nem a rendeletben, hanem az iránymutatásokban szerepel ([23]). A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből származó pénzeszközök mozgásának átláthatónak és nyomon követhetőnek kell lennie annak biztosítása érdekében, hogy ezeket a forrásokat hatékonyan használják fel. A közpénzek kezelése során harmonizálni kell a tájékoztatást.

4.3.4. Az EGSZB kéri, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközről szóló következő éves jelentésben készítsenek tematikus elemzést a szociális partnerek, a civil társadalmi szervezetek, a nemzeti parlamentek, valamint a helyi és regionális önkormányzatok bevonásáról ([24]).

4.3.5. Az EGSZB kéri a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz forrásainak felhasználására vonatkozó határidő meghosszabbítását, amennyiben egyértelművé válik, hogy a meghosszabbítás elmulasztása a pénzeszközök elvesztéséhez vezetne ([25]). Nagyobb rugalmasságra van szükség a nemzeti tervek végrehajtása terén. A többéves pénzügyi keretről folytatott tárgyalások és a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz hivatalos befejezése között időeltolódás van. Ideális esetben a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végét össze kellene hangolni az új többéves pénzügyi kerettel, ami több időt biztosítana a tagállamoknak a tervezett beruházások és reformok végrehajtására. Emellett az EGSZB megállapította, hogy a szervezett civil társadalom több tagállamban is támogatja, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz teljesítményalapú megközelítését alkalmazzák a többéves pénzügyi keretre, és ez a megközelítés elfogadható megoldást jelentene arra, hogy nem történt előrelépés közös céljaink elérése felé. Ezt azonban ki kell egészíteni egy olyan garanciával, amely lehetővé teszi a rugalmas végrehajtást, és kötelező szabályokat kell előírni a tagállamok általi megfelelés biztosítására, törekedve mind a vonzerőre, mind a végrehajthatóságra. Az EGSZB mindenesetre azt ajánlja, hogy minden programban kerüljék el a szükségtelen központosítást és a további terheket, megőrizve a fő uniós programokat (például a kohéziós politikai programokat) sikeressé tevő konkrét módszertant, valamint a partnerség elvét, amely biztosítja az érdekelt felek megfelelő bevonását.

4.3.6. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy tisztázni kell a mérföldkövek és célok meghatározását, jobban meg kell határozni az értékelési eszközöket és mérőszámokat, és garantálni kell a tagállamok által szolgáltatott információk megbízhatóságát ([26]). Az EGSZB hangsúlyozza, hogy nagyobb figyelmet kell fordítanunk a határokon átnyúló projektek tervezésére is.

4.3.7. Végezetül pedig ragaszkodik ahhoz, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköznek egy sikertörténetté kell válnia. A szervezett civil társadalom számos tanulságra mutat rá a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzel kapcsolatban, amelyek más uniós pénzügyi eszközökre is alkalmazhatók. Ezek a tanulságok különböző témákat érintenek, például a bürokráciát és a racionalizált eljárásokat, a nemzeti szintű szociális partnerek és a civil társadalmi szervezetek bevonását, az eszköz végrehajtása során biztosított rugalmasságot, a jobb koordináció szükségességét, valamint egy ilyen eszköz megtervezését és nyomon követését.

([20]) Értékelő jelentés – *A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz félidős értékelése*.

([21]) Európai Számvevőszék – Az Európai Bizottság 2023. évi mentesítése: Valdis Dombrovskis és Paolo Gentiloni biztosok meghallgatása a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközről (Költségvetési Ellenőrző Bizottság – Európai Parlament – 2024. november 12.) [1] Európai Parlament – A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz 100 legnagyobb kedvezményezettje.

([22]) Európai Parlament – A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz 100 legnagyobb kedvezményezettje.

([23]) Európai Számvevőszék – 2024. évi különjelentés (2024. szeptember): **1. ajánlás – Biztosítsa, hogy a „végső kedvezményezett" fogalommeghatározását egységesen alkalmazzák**. Az Európai Bizottságnak biztosítania kell, hogy a tagállamok egységesen értelmezzék a „végső kedvezményezettek" fogalmát, és következetesen alkalmazzák azt.

([24]) A Régiók Bizottságának *a Covid19-világjárvány utáni helyreállítást célzó európai terv (Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz) félidős értékeléséről* szóló, 2024 októberében elfogadott ECON-VII/037. számú véleményével összhangban (HL C, C/2024/7057, 2024.12.4., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7057/oj).

([25]) A Régiók Bizottságának *a Covid19-világjárvány utáni helyreállítást célzó európai terv (Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz) félidős értékeléséről* szóló, 2024 októberében elfogadott ECON-VII/037. számú véleményével összhangban (HL C, C/2024/7057, 2024.12.4., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7057/oj).

([26]) Európai Számvevőszék – Az Európai Bizottság 2023. évi mentesítése: Valdis Dombrovskis és Paolo Gentiloni biztosok meghallgatása a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközről (Költségvetési Ellenőrző Bizottság – Európai Parlament – 2024. november 12.) [1] Európai Parlament – A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz 100 legnagyobb kedvezményezettje.

4.4. ***A jelenlegi és jövőbeli kihívások leküzdéséhez szükséges beruházási igények***

4.4.1. Az EGSZB egyetért a Draghi-jelentés ([27]) arra vonatkozó elemzésével és következtetéseivel, hogy az EU-nak hogyan kellene szembenéznie a jelenlegi többszörös kihívással ([28]), véget vetve az elmúlt évtizedekben az európai gazdaságban tapasztalható beruházáshiánynak, és fellendítve a fenntartható versenyképességet. Ezt azonban annál is nehezebb elérni, hogy számos tagállamnak az EU új makrogazdasági irányítási keretrendszerében meghatározott nemzeti költségvetési és strukturális terveken keresztül kell csökkentenie államháztartási hiányát és adósságszintjét. E célkitűzések és politikák összeegyeztetése és megfelelő finanszírozása egyetlen módon lehetséges, amelynek két eleme van. Először is jobban össze kell hangolni a nemzeti beruházásokat, és európai szakpolitikai iránymutatásokkal kell megerősíteni ezeket. Ehhez meg kell erősíteni az európai szemesztert és javítani kell annak működését. Másodszor, jelentős szerkezetátalakítással és a következő többéves pénzügyi keret összegeinek növelésével elő kell mozdítani az EU finanszírozási kapacitását, ugyanakkor pedig fontolóra kell venni egy stratégiai beruházási alap létrehozását is, elsőbbséget adva az európai közjavak és a fő európai politikai prioritásokat tükröző nemzeti beruházások finanszírozásának. Növelni kell az EBB finanszírozási kapacitását is az InvestEU egyedi programjainak (például az InvestAI kezdeményezés és a bejelentett Európai Versenyképességi Alap) új továbbfejlesztett változata révén.

4.4.2. Ellentmondás feszül aközött, hogy egyszerre kell megbirkózni a beruházások ugrásszerű növekedésével és az adósságszint szükségszerű csökkentésével, anélkül, hogy ez hátrányosan befolyásolná a társadalmi kohéziós politikákat, és ezen ellentmondás feloldásához az adóbevételek terén is cselekedni kell. Az EGSZB véleménye szerint az európai gazdaságpolitikának iránymutatásokat kell tartalmaznia a megfelelő, méltányos és összehangoltabb uniós szintű adóztatás előmozdítására, amely segít a gazdasági növekedés fellendítésében, ami viszont az állami bevételek fenntartható növekedéséhez vezethet. Ezen túlmenően ezeket az adózási iránymutatásokat az egyes tagállamokra kell szabni, figyelembe véve gazdaságuk szerkezetét és adórendszerét, a jövedelem és a vagyon egyenlő elosztásának előmozdítása mellett.

4.4.3. A Draghi-jelentés rámutatott arra, hogy az uniós megtakarításokat – amelyek 50 %-kal magasabbak, mint az USA-ban – nem csatornázzák át megfelelően a beruházásokhoz. A tőkepiaci unió kiteljesítéséhez szükséges intézkedéseket már nem lehet tovább halasztani, és ehhez fel kell számolni az ezt a kezdeményezést oly sok éve gátló akadályokat. Az EU-nak ugyanakkor felül kell vizsgálnia és át kell alakítania minden olyan szakpolitikai intézkedést, amely ösztönzi és előmozdítja a tőke átirányítását az EU kiemelt beruházási célkitűzéseihez.

4.4.4. Az összehangolt nemzeti reformok és beruházások kiemelt fontosságú elemei lesznek az EU új versenyképességi iránytűjének is. Az Európai Bizottság bejelentette egy új versenyképességi koordinációs eszköz létrehozását, amelyet a tagállamok által a közös versenyképességi prioritások teljesítése érdekében hozott intézkedésekkel párhuzamosan kell alkalmazni. Az eszköz azt tűzi ki célul, hogy az európai szemeszterben és a NextGenerationEU-ban bevezetett megközelítést, amely az uniós prioritások nemzeti szintű végrehajtása érdekében összekapcsolja a reformokat és a beruházásokat, a versenyképességi koordinációs eszköz révén koordinált határokon átnyúló és uniós szintű intézkedésekkel fogják kiegészíteni. Az eszköz célja az uniós és nemzeti szintű ipari és kutatási politikák és beruházások összehangolása, és a versenyképességet célzó nemzeti szintű reformokra és beruházásokra összpontosító, észszerűsített európai szemeszterrel összefüggésben fog működni. Emellett a következő többéves pénzügyi keretben a versenyképességi koordinációs eszköz végrehajtását az új Versenyképességi Alap fogja támogatni. Az EGSZB további pontosítást kér azzal kapcsolatban, hogy ezek az eszközök hogyan kapcsolódnak össze az európai szemeszterrel, elkerülve a további és szükségtelen bürokráciát.

Brüsszel, 2025. április 30.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Oliver RÖPKE

([27]) Az EU versenyképessége: előretekintés – Európai Bizottság.

([28]) Ezek a kihívások a következők: egyidejűleg kell reagálni arra, hogy növelni kell a gazdaságaik termelékenységét és versenyképességét; a nagy geopolitikai kihívások; a nyitott stratégiai autonómia koncepciójának alkalmazása olyan területeken, mint a biztonság- és védelempolitika, az ipar- és kereskedelempolitika; a zöld és digitális átállás célkitűzéseinek elérése; a társadalmi kohézió megerősítése és a szociális jogok európai pillérének végrehajtása.